

ច្បាប់

ស្តីពី

ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ

ព្រះរាជក្រឹត្យ

យើង

ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ

រាជហរិវង្ស ឧត្តរោស្ត្រ វិសុទ្ធិវង្ស អគ្គមហាបុរសរាជ ឱករោត្តម

ធម្មិកមហារាជានិរាជ បរមនាថ បរមបពិត្រ

ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

* * * * *

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៩៣
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យចុះថ្ងៃទី ០១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៣ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ០២ នស.៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ស្តីពី ការរៀបចំនិង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស.រកត.១០៩៤.៨៣ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែតុលា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ស្តីពីការ កែសម្រួលសមាសភាពរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស.រកត. ១០៩៤.៩០ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែតុលា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ស្តីពីការ កែសម្រួលសមាសភាពរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ ជស.រកត.០៩៨៧.១៤៧ ចុះថ្ងៃទី ៧ ខែសីហា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ស្តីពីការ កែសម្រួលសមាសភាពរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស.រកម.០១៧៦.០៤ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែមករា ឆ្នាំ ១៩៩៦ ស្តីពីការ បង្កើតក្រសួងយុត្តិធម៌
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស.រកម១២៨៧.០៦ ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៧ ស្តីពីការបោះឆ្នោត ជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ
- តាមសេចក្តីក្រាបបង្គំទូលស្នើសុំអំពីឯកឧត្តមនាយករដ្ឋមន្ត្រីទី១ និងសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីទី២ និង អំពីមេសរដ្ឋមន្ត្រី និងជារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌

ប្រកាសអោយប្រើ

ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញដែលរដ្ឋសភាប្រកាសអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី១៩ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៩៨ នាសម័យប្រជុំលើកទី៨ នីតិកាលទី១ ដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុងដូចតទៅ :

ជំពូកទី ១

ការរៀបចំក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ

មាត្រា ១.-

ច្បាប់នេះមានគោលដៅបង្កើតនិងកំណត់ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមប្រឹក្សា-
ធម្មនុញ្ញ ដើម្បីធានាការការពារការគោរពរដ្ឋធម្មនុញ្ញ បកស្រាយរដ្ឋធម្មនុញ្ញនិងច្បាប់ ពិនិត្យនិងសម្រេច
អំពីវិវាទកម្មទាក់ទងនឹងការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ ។

មាត្រា ២.-

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញជាស្ថាប័នឯករាជ្យនិងអព្យាក្រឹតក្នុងការបំពេញសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន។
ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមានសមាជិក ៩រូបដែលត្រូវតែងតាំងដោយព្រះរាជក្រឹត្យ ។
សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមានអាណត្តិ ៩ឆ្នាំ ។

មាត្រា ៣.-

សមាជិកទាំង ៩រូបនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវជ្រើសរើសក្នុងចំណោមឥស្សរជនដែលមាន
សញ្ជាតិខ្មែរពីកំណើត មានអាយុយ៉ាងតិច ៤៥ឆ្នាំ មានសញ្ញាប័ត្រចាប់ពីឧត្តមសិក្សាឡើងទៅខាង
ច្បាប់ ខាងរដ្ឋបាល ខាងការទូតឬខាងសេដ្ឋកិច្ច ហើយដែលមានបទពិសោធន៍ក្នុងការងារយ៉ាងតិច
១៥ឆ្នាំ ។

សមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ព្រមទាំង ត្រូវតែងតាំងដោយព្រះមហាក្សត្រ ព្រមទាំង
ត្រូវតែងតាំងដោយក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ហើយ ព្រមទាំងត្រូវតែងតាំងដោយរដ្ឋសភាតាមមតិភាគ
ច្រើនដាច់ខាតនៃសមាជិកនៃរដ្ឋសភាទាំងមូល ។

ការជ្រើសតាំងដោយរដ្ឋសភាអាចធ្វើឡើងជាពីរលើកបាន ។

ក្នុងអាណត្តិទី ១ បើការបោះឆ្នោតលើកទី ១ មិនបានទទួលមតិភាគច្រើនដាច់ខាត
នោះ ត្រូវបោះឆ្នោតជាលើកទី ២ដោយយកអ្នកដែលបានទទួលសម្លេងច្រើនជាងគេចំនួនយ៉ាងច្រើន
៥រូបមកបោះឆ្នោតឡើងវិញ ។ ការបោះឆ្នោតលើកទី ២នេះត្រូវយកតាមមតិភាគច្រើនដោយប្រៀប ។
អ្នកដែលទទួលបានសម្លេងច្រើនជាងគេត្រូវតែងតាំងសម្រាប់ ៩ឆ្នាំ អ្នកដែលទទួលបានសម្លេងបន្ទាប់
ត្រូវតែងតាំងសម្រាប់ ៦ឆ្នាំ និងអ្នកដែលទទួលបានសម្លេងបន្ទាប់មកទៀតត្រូវតែងតាំងសម្រាប់ ៣ឆ្នាំ។

ក្នុងអាណត្តិបន្តបន្ទាប់ បើការបោះឆ្នោតលើកទី ១មិនបានទទួលមតិភាគច្រើនដាច់ខាត
នោះ ត្រូវបោះឆ្នោតជាលើកទី ២ដោយយកអ្នកដែលបានទទួលសម្លេងច្រើនជាងគេចំនួន ២នាក់មក
បោះឆ្នោតឡើងវិញ ។ ការបោះឆ្នោតលើកទី ២នេះត្រូវយកតាមមតិភាគច្រើនដោយប្រៀប ។

ក្នុងករណីដែលបេក្ខជនទទួលបានសម្រេចស្មើគ្នានោះ ត្រូវយកអ្នកដែលមានអាយុច្រើនជាងគេ ។

បេក្ខជនម្នាក់ៗដែលនឹងត្រូវជ្រើសតាំងដោយរដ្ឋសភា ត្រូវមានហត្ថលេខាគាំទ្រជាមុនពីសមាជិករដ្ឋសភាចំនួនមួយភាគដប់នៃសមាជិកទាំងមូល ។ សមាជិករដ្ឋសភា ១រូបមានសិទ្ធិគាំទ្របានតែបេក្ខជន ១រូបប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ៤.-

ក្នុងរយៈពេលបីឆ្នាំម្តង បីឆ្នាំម្តងសមាជិកចំនួន ព្រមទាំងប្រធានសភា និងតែងតាំងជាថ្មី ១រូប តែងតាំងដោយព្រះមហាក្សត្រ ១រូបតែងតាំងដោយឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមនិង ១រូបទៀតជ្រើសតាំងដោយរដ្ឋសភា ។

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវបានជ្រើសតាំងតាមការបោះឆ្នោតដោយសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញរៀងរាល់ ៣ឆ្នាំម្តង តាមមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃសមាជិកទាំងមូល ក្រោយពីសមាជិកព្រមព្រៀងកាន់តំណែង ។

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញចាស់អាចត្រូវបានជ្រើសតាំងជាថ្មីបាន ។

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវតែងតាំងដោយព្រះរាជក្រឹត្យ ។

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមានឋានៈនិងបុព្វសិទ្ធិស្មើនឹងប្រធានរដ្ឋសភា ។

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមានឋានៈនិងបុព្វសិទ្ធិស្មើនឹងអនុប្រធានរដ្ឋសភា ។

មាត្រា ៥.-

មុខងារសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមានវិសមិទភាពជាមួយនឹងមុខងារជាសមាជិករាជរដ្ឋាភិបាល សមាជិករដ្ឋសភា ប្រធាន អនុប្រធានគណបក្សនយោបាយ ប្រធាន អនុប្រធានសហជីព និងចៅក្រមក្នុងតំណែង ។

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមិនត្រូវបំពេញមុខតំណែងនិងមុខរបរផ្សេងទៀតនៅក្នុងអាណត្តិរបស់ខ្លួនឡើយ ។

អ្នកដែលបានតែងតាំងជាសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ មុនពេលកាន់តំណែងត្រូវសុំលាលប់ជាបណ្តោះអាសន្នពីតំណែងឬមុខរបរទាំងអស់ដែលបានចែងក្នុងវាក្យប្រកាសលើ ។

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍ទៅសមាជិកដែលនៅក្នុងមុខតំណែងនិងមុខរបរខាងលើ ឱ្យសុំលាលប់ពីមុខតំណែងឬមុខរបរនោះជាបន្ទាន់ ។

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវសុំដកខ្លួនចេញពីរឿងទាំងឡាយណាដែលផលប្រយោជន៍ ផ្ទាល់ខ្លួនពាក់ព័ន្ធក្នុងរឿងនោះ ។ ការសុំដកខ្លួនឬការតម្រូវឱ្យដកខ្លួន ត្រូវសម្រេចដោយក្រុមប្រឹក្សា- ធម្មនុញ្ញ តាមមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃសមាជិកទាំងមូល ។

មាត្រា ៦.-

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញនឹងត្រូវតែងតាំងជំនួសយ៉ាងយូរ ៣០ថ្ងៃ មុនចប់អាណត្តិ របស់សមាជិកដែលត្រូវចេញពីតំណែង ។

ក្នុងករណីដែលមានការសុំលាលប់ឬការដកចេញពីតំណែងឬមរណភាព សមាជិកថ្មី មកជំនួសត្រូវបានតែងតាំងដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៤ក្នុងរយៈពេល ៣០ថ្ងៃយ៉ាងយូរ ។

មាត្រា ៧.-

មុនចូលកាន់តំណែងសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវធ្វើសច្ចាប្រណិធាន ។

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវរក្សាការសំងាត់ក្នុងការពិភាក្សានិងការបោះឆ្នោត ហើយ មិនត្រូវបញ្ចេញយោបល់របស់ខ្លួនក្រៅអង្គប្រជុំទេ ។

មាត្រា ៨.-

សមាជិកថ្មីនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញដែលត្រូវបានតែងតាំងជំនួសសមាជិកដែលត្រូវចាក ចេញពីមុខតំណែងមុនចប់អាណត្តិធម្មការរបស់ខ្លួន មានអាណត្តិត្រឹមចំនួនថ្ងៃដែលនៅសល់ប៉ុណ្ណោះ ។

ប៉ុន្តែបើចំនួនថ្ងៃនេះតិចជាង ៣ឆ្នាំឬស្មើនឹង ៣ឆ្នាំនៅពេលចប់ចំនួនថ្ងៃនេះ សមាជិក នោះអាចត្រូវបានគេតែងតាំងឬជ្រើសតាំងសម្រាប់អាណត្តិថ្មីមួយអាណត្តិទៀតបាន ។

មាត្រា ៩.-

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញម្នាក់ៗអាចសុំលាលប់ពីតំណែងបាន ដោយគ្រាន់តែជូន ដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍ទៅក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ។

មាត្រា ១០.-

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញអាចដកចេញពីតំណែងនូវសមាជិកណាដែលបានរំលោភលើមាត្រា ៥និង ៧នៃច្បាប់នេះឬដែលមិនបានមកប្រជុំលើសពី ៣ដងជូនគ្នាដោយឥតជូនដំណឹងជាមុន ឬដែល មិនអាចបំពេញមុខងារជារៀងរហូតបានដោយបាត់បង់សមត្ថភាពខាងបញ្ញាឬរូបកាយជាអចិន្ត្រៃយ៍ ។

ការសម្រេចដកសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញណាមួយពីតំណែងតម្រូវឱ្យមានការយល់ព្រម ពីសមាជិកចំនួនពីរភាគបីនៃសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញទាំងមូល ។

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញណាដែលត្រូវបានតុលាការកាត់ទោសដាក់ពន្ធនាគារពីបទ
មជ្ឈិមឬឧក្រិដ្ឋ ត្រូវដកចេញពីមុខតំណែងជាស្វ័យប្រវត្តិ ។

មាត្រា ១១.-

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមិនត្រូវទទួលខុសត្រូវខាងបទព្រហ្មទណ្ឌឬបទរដ្ឋប្បវេណី
ណាមួយចំពោះការសម្រេចដែលបានធ្វើ នៅពេលដែលគេបំពេញភារកិច្ចជាសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
ឡើយ ។

ជំពូកទី ២

ការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ

ផ្នែកទី ១

បទប្បញ្ញត្តិរួម

មាត្រា ១២.-

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវរៀបចំបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់ខ្លួន ។

បទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងត្រូវអនុម័តដោយមតិភាគច្រើនពីរភាគបីនៃសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
ទាំងមូល ។

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមានអគ្គលេខាធិការដ្ឋានមួយជាជំនួយការ ។

ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ ។

មាត្រា ១៣.-

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមានថវិការបស់ខ្លួនដែលផ្តល់ឱ្យដោយថវិកាជាតិ ។

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញជាអាណាប័កដើមខ្សែ ។

មាត្រា ១៤.-

កិច្ចប្រជុំរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវកោះអញ្ជើញដោយប្រធានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញឬ
ដោយសមាជិកដែលមានអាយុច្រើនជាងគេ បើប្រធានមានធុរៈមិនអាចធ្វើបាន ។

កិច្ចប្រជុំនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញអាចចាត់ទុកជាបានការ លុះត្រាតែមានសមាជិកចំនួន
៧រូប ចូលរួមប្រជុំ ។

ផ្នែកទី ២

សេចក្តីចូរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញចំពោះធម្មនុញ្ញភាពនៃច្បាប់

មាត្រា ១៥.-

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមានសមត្ថកិច្ចធានាការពារការគោរពរដ្ឋធម្មនុញ្ញ បកស្រាយរដ្ឋធម្មនុញ្ញនិងច្បាប់ដែលអនុម័តដោយរដ្ឋសភា ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃការត្រួតពិនិត្យធម្មនុញ្ញភាពនៃច្បាប់។

មាត្រា ១៦.-

ច្បាប់រៀបចំអង្គការ បទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរដ្ឋសភានិងវិសោធនកម្មនៃច្បាប់រៀបចំអង្គការនិងបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងនៃរដ្ឋសភា ក្រោយរដ្ឋសភាបានអនុម័ត ត្រូវដាក់ជូនក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញដោយប្រធានរដ្ឋសភា ដើម្បីពិនិត្យតើច្បាប់ទាំងនោះស្របឬមិនស្របនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ មុននឹងត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើ ។

មាត្រា ១៧.-

ព្រះមហាក្សត្រ ប្រធានរដ្ឋសភា នាយករដ្ឋមន្ត្រី ឬតំណាងរាស្ត្រចំនួនមួយភាគដប់អាចបញ្ជូនច្បាប់ផ្សេងទៀតដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តទៅជូនក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញពិនិត្យ មុននឹងប្រកាសឱ្យប្រើ ។

មាត្រា ១៨.-

ក្រោយពីច្បាប់ណាមួយត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើ ព្រះមហាក្សត្រ ប្រធានរដ្ឋសភា នាយករដ្ឋមន្ត្រី ឬតំណាងរាស្ត្រចំនួនមួយភាគដប់ ឬតុលាការអាចសុំឱ្យក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញពិនិត្យអំពីធម្មនុញ្ញភាពនៃច្បាប់នោះបាន ។

ប្រជារាស្ត្រមានសិទ្ធិប្តឹងអំពីអធម្មនុញ្ញភាពនៃច្បាប់ទៅក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញបាន តាមរយៈប្រធានរដ្ឋសភា ឬតំណាងរាស្ត្រដូចមានចែងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌខាងលើ ។

មាត្រា ១៩.-

បុគ្គលដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធក្នុងរឿងក្តីណាមួយហើយរឿងក្តីនោះឡើងដល់តុលាការ បុគ្គលនោះអាចលើកអំពីអធម្មនុញ្ញភាពនូវបទបញ្ញត្តិណាមួយនៃច្បាប់ ឬសេចក្តីសម្រេចរបស់ស្ថាប័ននានាដែលគេអះអាងថាប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិសេរីភាពជាសារវន្តណាមួយរបស់គេជូនតុលាការបាន ។

បើយល់ឃើញថាការលើកឡើងនេះមានមូលដ្ឋានគ្រប់គ្រាន់ តុលាការត្រូវលើកករណី
នេះទៅតុលាការកំពូលក្នុងរយៈពេល ១០ថ្ងៃយ៉ាងយូរ ។

តុលាការកំពូលត្រូវចាត់ការពិនិត្យនិងផ្តឹងទៅក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញក្នុងរយៈពេល ១៥ថ្ងៃ
យ៉ាងយូរ លើកលែងតែតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា ពាក្យផ្តឹងតវ៉ានោះមិនអាចទទួលបាន ។

មាត្រា ២០.~

បើក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញកំណត់ថាបទឃ្មុញ្ញក្តីណាមួយនៃច្បាប់មិនស្របនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ :

ក-បើបទឃ្មុញ្ញក្តីនោះមិនអាចបំបែកចេញពីអត្ថបទដែលនៅសល់បានទេ
អត្ថបទច្បាប់ទាំងមូលមិនអាចយកទៅប្រកាសឱ្យប្រើ ឬយកទៅអនុវត្តបានឡើយ ។

ខ-បើបទឃ្មុញ្ញក្តីនោះអាចបំបែកចេញពីអត្ថបទដែលនៅសល់បាននោះ មាន
តែបទឃ្មុញ្ញក្តីដែលផ្ទុយនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញប៉ុណ្ណោះទេ ដែលមិនអាចយកទៅប្រកាសឱ្យប្រើឬយកទៅអនុ-
វត្តបាន ។

មាត្រា ២១.~

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមានសិទ្ធិអញ្ជើញជនណាម្នាក់ឬច្រើននាក់មកបំភ្លឺ ឬផ្តល់ឯកសារ
ដែលពាក់ព័ន្ធបាន ។

បុគ្គលគ្រប់រូប ស្ថាប័នរដ្ឋឬឯកជនទាំងឡាយ ត្រូវគោរពនិងប្រតិបត្តិតាមការអញ្ជើញ
និងការស្នើសុំរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ។

មាត្រា ២២.~

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវសម្រេចសេចក្តីជាលាយលក្ខណ៍អក្សរលើគ្រប់ករណីដែលត្រូវបាន
ដាក់ជូនក្នុងរយៈពេល ៣០ថ្ងៃ។ ប្រសិនបើជាការប្រញាប់ រយៈពេលនេះត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ៨ថ្ងៃ ។

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញពិនិត្យពិចារណាលើធម្មនុញ្ញភាព ដោយផ្អែកលើសេចក្តីវាយការណ៍
របស់សមាជិកដែលប្រធានបានប្រគល់ភារកិច្ចឱ្យពិនិត្យវាយការណ៍ ។

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញសម្រេចសេចក្តីតាមមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃសមាជិកទាំងមូល ។
ក្នុងករណីដែលបែកសម្រេចជាពីរស្មើគ្នា សម្រេចរបស់ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញជាសម្រេចឧត្តមានុភាព។

សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវបញ្ជាក់អំពីហេតុផល ។

មាត្រា ២៣.~

សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញគឺជាសេចក្តីសម្រេចបិទផ្លូវតវ៉ា ហើយមានអានុ-
ភាពអនុវត្តទៅលើអំណាចទាំងអស់ ដែលមានចែងក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

មាត្រា ២៤.~

សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវធ្វើថ្វាយព្រះមហាក្សត្រ ជូនប្រធានរដ្ឋ-
សភា នាយករដ្ឋមន្ត្រី និងប្រធានតុលាការកំពូល និងត្រូវចុះផ្សាយក្នុងរាជកិច្ច ។
ប្រធានរដ្ឋសភាត្រូវជូនដំណឹងអំពីសេចក្តីសម្រេចនេះដល់សមាជិករដ្ឋសភាទាំងអស់ ។
នាយករដ្ឋមន្ត្រីត្រូវជូនដំណឹងទៅសមាជិករាជរដ្ឋាភិបាលទាំងអស់ ។
ប្រធានតុលាការកំពូលត្រូវជូនដំណឹងដល់តុលាការសាមី ។

ផ្នែកទី ៣

**សមត្ថកិច្ចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញចំពោះការបោះឆ្នោត
ជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ**

មាត្រា ២៥.~

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញសម្រេចអំពីវិវាទកម្មទាក់ទងនឹងការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ។

មាត្រា ២៦.~

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញពិនិត្យនិងសម្រេច :

១-លើបណ្តឹងតវ៉ារបស់គណបក្សនយោបាយឬរបស់បេក្ខជនប្តឹងមិនសុខចិត្តនឹង
សេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត ដែលសម្រេចបដិសេធលើការតវ៉ាពី
បេក្ខភាព ឬសម្រេចបដិសេធលើការតវ៉ាពីបញ្ជីរាយនាមបេក្ខជន ។ ការប្តឹងនេះត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរយៈ
ពេល ៧ថ្ងៃយ៉ាងយូរ ក្រោយពីបានទទួលលិខិតជូនដំណឹងពីគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត។

២-លើបណ្តឹងតវ៉ារបស់បុគ្គលប្តឹងមិនសុខចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មា-
ធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត ដែលសម្រេចបដិសេធការតវ៉ាសុំចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត។ ការប្តឹងនេះ
ត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល ៥ថ្ងៃយ៉ាងយូរ ក្រោយពីបានទទួលលិខិតជូនដំណឹងពីគណៈកម្មាធិការ
ជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត ។

៣-លើបណ្តឹងតវ៉ារបស់បុគ្គលឬអ្នកតំណាងប្តឹងមិនសុខចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេច
របស់គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត ដែលសម្រេចបដិសេធអំពីការចាត់ឈ្មោះ ឬអំពីការ
ជំទាស់នឹងការចុះឈ្មោះ ឬអំពីការរក្សាទុកឈ្មោះក្នុងបញ្ជីបោះឆ្នោតនូវបុគ្គលណាម្នាក់ដែលគេយល់
ឃើញថាមានលក្ខណៈមិនត្រឹមត្រូវតាមលក្ខខណ្ឌនៃច្បាប់បោះឆ្នោត ។ ការប្តឹងនេះត្រូវធ្វើឡើង

ក្នុងរយៈពេល ៥ថ្ងៃយ៉ាងយូរក្រោយពីបានទទួលលិខិតជូនដំណឹងពីគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការ
បោះឆ្នោត ។

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវសម្រេចករណីខាងលើក្នុងរយៈពេល ១០ថ្ងៃយ៉ាងយូរ បន្ទាប់ពីបាន
ទទួលពាក្យបណ្តឹង ។

៤-លើបណ្តឹងតវ៉ារបស់គណបក្សនយោបាយពីការមិនព្រមចុះបញ្ជីគណបក្សនយោបាយ។
បណ្តឹងនេះត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល ៥ថ្ងៃយ៉ាងយូរ ក្រោយពីបានទទួលលិខិតជូនដំណឹងរបស់ក្រសួង
មហាផ្ទៃ ។

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវសម្រេចករណីនេះក្នុងរយៈពេល ៣០ថ្ងៃយ៉ាងយូរ បន្ទាប់ពី
បានទទួលពាក្យបណ្តឹងរបស់សាមីគណបក្សនយោបាយ ។

មាត្រា ២៧.-

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញពិនិត្យនិងសម្រេច :

១-លើបណ្តឹងតវ៉ាដោយផ្ទាល់អំពីលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតដែលបុគ្គលឬគណ-
បក្សនយោបាយដែលបានឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតមិនសុខចិត្តនឹងលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោត ។ បណ្តឹងនេះ
ត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល ៧២ម៉ោងយ៉ាងយូរ បន្ទាប់ពីការប្រកាសលទ្ធផលបណ្តោះអាសន្ន ។

២-លើបណ្តឹងតវ៉ារបស់បុគ្គលឬគណបក្សដែលមិនសុខចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេច
របស់គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត ដែលសម្រេចបដិសេធការតវ៉ាអំពីលទ្ធផលនៃការបោះ
ឆ្នោត ។ ការប្តឹងតវ៉ានេះត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល ៤៨ម៉ោងយ៉ាងយូរ ក្រោយពីបានទទួលលិខិត
ជូនដំណឹងពីគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត ។

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវសម្រេចករណីខាងលើក្នុងរយៈពេល ២០ថ្ងៃយ៉ាងយូរ បន្ទាប់ពី
បានទទួលពាក្យបណ្តឹង ។

មាត្រា ២៨.-

បុគ្គលណាឬគណបក្សនយោបាយណាដែលមិនសុខចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈ
កម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត ឬមិនសុខចិត្តនឹងលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោត ត្រូវធ្វើពាក្យប្តឹងជា
លាយលក្ខណៈទូទៅទៅក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ។ ពាក្យសុំនេះត្រូវបញ្ជាក់ :

- ១-ឈ្មោះបុគ្គល ឬឈ្មោះគណបក្សនយោបាយ ដែលជាអ្នកប្តឹងតវ៉ា
- ២-ឋានៈតាមផ្លូវច្បាប់របស់អ្នកប្តឹងតវ៉ា(ជាអ្នកមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជីបោះឆ្នោតឬ
ជាបេក្ខជន ឬជាតំណាងគណបក្សនយោបាយ)

៣-ឈ្មោះមណ្ឌលបោះឆ្នោតដែលមានការប្តឹងតវ៉ា

៤-ឈ្មោះបុគ្គល ឬគណបក្សនយោបាយដែលត្រូវបានគេប្រកាសថាជាប់ឆ្នោត ហើយដែលគេប្តឹងតវ៉ា

៥-គ្រប់ឯកសារឬភស្តុតាងសម្រាប់គាំទ្រការសុំបដិសេធ ។

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញផ្អែកតាមធនាគារសិទ្ធិរបស់ខ្លួនអាចទុកពេល ៥ថ្ងៃឱ្យបុគ្គលឬគណបក្សនយោបាយដែលជាអ្នកប្តឹងដើម្បីផ្តល់ភស្តុតាង ។

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញអាចសម្រេចមិនធ្វើការស៊ើបអង្កេតលើបណ្តឹងណាមួយ បើបណ្តឹងនោះមិនបំពេញលក្ខខណ្ឌកំណត់ក្នុងមាត្រានេះ ។

គ្រប់ករណីទាំងអស់ដែលប្តឹងតវ៉ាទៅក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមិនតម្រូវឱ្យបង់ប្រាក់ទេ ។

មាត្រា ២៩.

ពាក្យប្តឹងតវ៉ាគ្មានអានុភាពផ្អាកការអនុវត្តទេ ។ ប៉ុន្តែក្នុងពេលរង់ចាំសេចក្តីសម្រេចសាលាក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ បើយល់ឃើញថាចាំបាច់ អាចចេញបញ្ជាជាបឋមមួយដើម្បីព្យួរជាបណ្តោះអាសន្ននូវលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រណាម្នាក់ ឬគណបក្សនយោបាយណាមួយដែលគេប្តឹងតវ៉ាបាន ។ បញ្ជានេះនឹងត្រូវបញ្ចប់អានុភាពនៅពេលដែលក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញចេញសេចក្តីសម្រេចជាសាលារ ។

មាត្រា ៣០.

ដើម្បីស្រាវជ្រាវស៊ើបអង្កេតអំពីវិវាទកម្មទាក់ទងទៅនឹងការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញចែកចេញជា ៣ក្រុម ។ ក្រុមនីមួយៗមានសមាជិក ៣រូប ដែល ១រូបជាសមាជិកតែងតាំងដោយព្រះមហាក្សត្រ ១រូបជាសមាជិកជ្រើសតាំងដោយរដ្ឋសភា និង ១រូបទៀតជាសមាជិកតែងតាំងដោយឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ។ សមាជិកក្នុងក្រុមទាំង ៣នេះត្រូវជ្រើសរើសដោយវិធីចាប់ឆ្នោត ក្រោមអធិបតីភាពនៃប្រធានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ។

មាត្រា ៣១.

ក្រោយពីបានទទួលពាក្យបណ្តឹង ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវប្រគល់សិទ្ធិទៅឱ្យក្រុមណាមួយទទួលខុសត្រូវធ្វើការស៊ើបអង្កេត ។ ក្រុមនោះត្រូវជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជាបន្ទាន់ដល់អ្នកប្តឹងតវ៉ា និងដល់ជនឬគណបក្សដែលត្រូវគេប្តឹងតវ៉ាថា គេមានពេលយ៉ាងយូរ ១០ថ្ងៃ ដើម្បីពិនិត្យលើសេចក្តីប្តឹងតវ៉ានិងភស្តុតាង ដែលភាគីបានផ្ញើជូនក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ និងដើម្បីរៀបចំលិខិតឆ្លើយតបជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។

មាត្រា ៣២.-

ក្រោយពីបានទទួលលិខិតឆ្លើយតបខាងលើនេះ ឬក្រោយផុតកំណត់រយៈពេល ១០ថ្ងៃ និងក្រោយធ្វើការស៊ើបអង្កេតចប់សព្វគ្រប់ហើយ ក្រុមដែលទទួលបន្ទុកត្រូវដាក់លទ្ធផលនៃការស៊ើបអង្កេតព្រមទាំងយោបល់របស់ក្រុមនេះ ជូនក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញពេញអង្គ ។ ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញអាចឱ្យធ្វើការស៊ើបអង្កេតបន្ថែមទៀតហើយអាចស្តាប់អ្នកប្តឹងតវ៉ានិងអ្នកដែលត្រូវគេប្តឹងតវ៉ាដោយផ្ទាល់បាន ។

មាត្រា ៣៣.-

ក្នុងពេលធ្វើការស៊ើបអង្កេត ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញឬក្រុមនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញអាចធ្វើការសាកសួរលើគ្រប់បញ្ហាទាំងអស់ ទារឯកសារនិងរបាយការណ៍ផ្សេងៗនិងកោះអញ្ជើញជនទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងការចោះឆ្នោត ។

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញឬក្រុមនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញអាចចាត់តាំងបុគ្គលិករបស់ខ្លួនឬបុគ្គលផ្សេងទៀតឱ្យជួយក្នុងការស៊ើបអង្កេត ជាពិសេសនៅពេលទទួលបានម៉ឺនយរបស់សាក្សីដែលបានធ្វើសច្ចាប្រណិធានហើយ ។ កំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍នៃចម្លើយរបស់សាក្សីត្រូវតម្កល់ទុកសម្រាប់ភាគីទាំងអស់ ។ បើអ្នកស៊ើបអង្កេតឬសមាជិកក្នុងក្រុមណាម្នាក់ដឹងថាសាក្សីមានការភ័យខ្លាចគេធ្វើបាបឈ្មោះសាក្សីនោះត្រូវរក្សាទុកជាសម្ងាត់មិនឱ្យនរណាដឹងទាំងអស់ក្រៅពីក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ គឺឱ្យដឹងតែអំពីខ្លឹមសារនៃចម្លើយប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ៣៤.-

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញសម្រេចសេចក្តីក្នុងករណីដែលមានការតវ៉ា អំពីនីបុតភាពនៃការចោះឆ្នោត អំពីភាពអាចជ្រើសតាំងបាននៃបេក្ខជនសម្រាប់ចោះឆ្នោត និងភាពអាចជ្រើសតាំងបាននៃបេក្ខជនដែលប្រកាសថាជាប់ឆ្នោត ។

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញអាចយល់ស្របឬមិនយល់ស្របតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការចោះឆ្នោត អាចប្រកាសមោឃភាពនៃការចោះឆ្នោតដែលគេប្តឹងតវ៉ាឬប្រកាសថាបេក្ខជនជាប់ឆ្នោតដោយត្រឹមត្រូវ ។

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវសម្រេចសេចក្តីតាមមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃសមាជិកទាំងមូល។ សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវបញ្ជាក់អំពីហេតុផល ។

សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញជាសេចក្តីសម្រេចស្ថាពរមិនផ្លូវតវ៉ា ។

សេចក្តីសម្រេចនេះត្រូវថ្វាយព្រះមហាក្សត្រ បញ្ជូនទៅរដ្ឋសភានិងរាជរដ្ឋាភិបាលហើយ
ត្រូវចុះក្នុងរាជកិច្ច ។

មាត្រា ៣៥.~

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមានសិទ្ធិបញ្ជូនបណ្តឹងដែលមិនចូលក្នុងសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួនទៅអង្គការ
មានសមត្ថកិច្ច ។

**ជំពូកទី ៣
ទោសប្បញ្ញត្តិ**

មាត្រា ៣៦.~

ជនណាដែលមានពិរុទ្ធបានធ្វើជាសាក្សីទុរិក ឬធ្វើការកៀបសង្កត់ទៅលើសាក្សីក្នុង
ក្របខ័ណ្ឌនៃការអង្កេតស៊ើបសួររបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ឬជនណាដែលមិនព្រមគោរពតាមសេចក្តី
សម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ឬរារាំងដល់កិច្ចប្រតិបត្តិការរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ត្រូវផ្តន្ទា-
ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ខែដល់ ១ឆ្នាំ និងត្រូវពិន័យជាប្រាក់ពីដប់ម៉ឺន(១០០.០០០)រៀល ដល់
ហុកសិបម៉ឺន (៦០០.០០០)រៀល ឬផ្តន្ទាទោសណាមួយក្នុងចំណោមទោសទាំងពីរ ។

មាត្រា ៣៧.~

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញដែលមិនគោរពតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះត្រូវផ្តន្ទាទោស
ខាងបទវិន័យ ដោយពុំទាន់គិតដល់ទោសប្រាហ្មទណ្ឌផ្សេងទៀត ។ បទវិន័យនេះត្រូវកំណត់ក្នុងបទ
បញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ។

**ជំពូកទី ៤
អន្តរប្បញ្ញត្តិ**

មាត្រា ៣៨.~

ក្នុងអាណត្តិទី១ ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវមានសមាជិក ៣រូប តែងតាំងសម្រាប់រយៈ
ពេល ៣ឆ្នាំ ៣រូប តែងតាំងសម្រាប់រយៈពេល ៦ឆ្នាំ និង ៣រូបទៀតតែងតាំងសម្រាប់រយៈពេល
៩ឆ្នាំ ។

ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់តែងតាំងសមាជិក ខ្យប សម្រាប់ពង្សី ខ្យប សម្រាប់ឯង្ខំ និង ខ្យបទៀតសម្រាប់ឯង្ខំ ។

ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមត្រូវតែងតាំងសមាជិក ខ្យប សម្រាប់ពង្សី ខ្យប សម្រាប់ឯង្ខំ និង ខ្យបទៀតសម្រាប់ឯង្ខំ ។

រដ្ឋសភាត្រូវជ្រើសតាំងសមាជិក ខ្យប សម្រាប់ពង្សី ខ្យប សម្រាប់ឯង្ខំ និង ខ្យប ទៀតសម្រាប់ឯង្ខំ ។

មាត្រា ៣៩.-

ការកោះប្រជុំលើកទី ១ របស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល ៧ថ្ងៃ យ៉ាងយូរ បន្ទាប់ពីចេញព្រះរាជក្រឹត្យតែងតាំងសមាជិក ។ ការកោះប្រជុំនិងការដឹកនាំអង្គប្រជុំ លើកទី១នេះត្រូវធ្វើឡើងដោយសមាជិកដែលមានអាយុច្រើនជាងគេដែលមានវត្តមាន ដើម្បីជ្រើស តាំងប្រធានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ។

**ជំពូកទី ៥
អវសានប្បញ្ញត្តិ**

មាត្រា ៤០.-

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនឹងច្បាប់នេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍ ។

មាត្រា ៤១.-

ច្បាប់នេះ ត្រូវបានប្រកាសជាការប្រញាប់ ។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ០៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ១៩៩៨

ក្នុងព្រះបរមនាមនិងតាមព្រះរាជបង្គាប់

ប្រមុខរដ្ឋស្តីទី

ហ៊ុន សែន

បានយកសេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ

សូមឡាយព្រះហស្តលេខាព្រះមហាក្សត្រ

នាយករដ្ឋមន្ត្រីទី១

នាយករដ្ឋមន្ត្រីទី២

ស៊ីង ហ្វាត

ហ៊ុន សែន

បានជំរាបជូន

ឯកឧត្តមនាយករដ្ឋមន្ត្រីទី១និងសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីទី២

ទេសរដ្ឋមន្ត្រី និង ជារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌

CHEN NINQUON

ចែម ស៊ុន